

ПЛАН

1. Феноменологія.
2. Екзистенціалізм.

1. Помітну роль у європейській філософії ХХ ст. відіграла **феноменологія**. Німецькому філософу **Е. Гуссерлю** (1859-1938) належить створення проекту феноменологічної філософії, в центрі якої знаходиться свідомість. Головними працями Гуссерля є «Логічні дослідження», «Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія».

За Гуссерлем, свідомість потрібно вивчати не як засіб пізнання світу, а як головний предмет філософії. Природа свідомості інтенціональна, тобто завжди спрямована на предмет. **Феномен** – це те, як предмет являє себе у свідомості. Через «сенси» нашої свідомості ми сприймаємо об'єкти буття. Але людина цього не розуміє та вважає, що вона досліджує справжнє (об'єктивне) буття. Завданням філософії Гуссерля і було створення суто методологічного вчення з метою обґрунтування системи знання.

За допомогою підручників знайдіть відповіді на такі запитання: який зміст має категорія «життєвий світ»? У чому полягають відмінності між філософією та наукою? Чому Гуссерль критикував тенденції натуралізму та психологізму в філософії початку ХХ ст.?

Саме феноменологія стала одним із витоків екзистенціалізму та філософської герменевтики. Крім філософських течій, ідеї феноменології протягом ХХ століття застосовували й інші галузі знань, зокрема право, психіатрія, етика, педагогіка, соціологія, естетика.

2. Екзистенціалізм – філософія існування людини – виникає у 20-х рр. ХХ ст. в Німеччині. Слово «екзистенція» запровадив у філософію **С. К'єркегор** ще у ХІХ ст. Найяскравішими представниками екзистенціальної філософії були М. Хайдеггер (1889-1976), К. Ясперс (1883-1969), Ж.-П. Сартр (1905-1980), Альбер Камю (1913-1960), Ніколо Аббаньяно (1901-1990).

Згідно з екзистенціалізмом, задачі філософії – не вивчати мертву природу, а займатися смисложиттєвими, потаємними питаннями людського існування. Життя глибоко ірраціональне, переповнене

страхом, відчаєм, тривогою, стражданнями. Життя – це абсурд. Очевидно, що ця філософія песимістична, вона відобразила кризу людини та кризу суспільного життя.

Використовуючи матеріал посібників, дайте характеристику вченням представників німецького екзистенціалізму: у філософії К. Ясперса – розуміння екзистенції, поняття «межових» ситуацій, проблема індивідуальної свободи, ідея «філософської віри», сутність історії; у філософії М. Хайдеггера – проблема буття самого по собі, специфіка пізнання, проблема істини, часовість та історичність людської екзистенції.

Філософія екзистенціалізму у Франції представлена творчістю відомих письменників та мислителів – Ж.-П. Сартра і А. Камю.

Радимо вам дізнатись про їх погляди не з підручників, а звернутися до авторських текстів (статті Сартра «Екзистенціалізм – це гуманізм» та твору Камю «Міф про Сізіфа. Есе про абсурд»).

Проаналізуйте зміст таблиці, де співставляється розуміння основних екзистенціалів людського буття у філософії К. Ясперса, Ж.-П. Сарта та А. Камю.

Таблиця 2

Погляди К. Ясперса, Ж.-П. Сартра, А. Камю

	К. Ясперс	Ж.-П. Сартр	А. Камю
Буття у світі	Безглузде, вороже до людини буття	Несправжнє буття людини, втрата спокоя, вічної свободи	Байдуже, немилосердне абстрактне буття
Екзистенція	Тимчасові душевні осяяння, пов'язані з «межовими» ситуаціями і комунікацією	Душевна напруга, яка пов'язана із знайденою свободою і відповідальністю	Бунт абсурду в завоюванні індивідуальної свободи
Трансценденція	Утримання постійного душевного стану за допомогою звернення до Бога	Утвердження особистої відповідальності за весь світ як реалізація абсолютної свободи	Оволодіння колективно-індивідуальною свободою